

שנינו במשנה שדם השרץ מטמא. הגמרא דורשת מנין שדם השרצים מטמא.

ומספרת הגמרא: **שאל רבי מתיא בן חרש**⁽⁶²¹⁾ **את רבי שמעון בן יוחאי ברומי**⁽⁶²²⁾: **מנין לדם שרצים שהוא טמא?**

אמר ליה רבי שמעון בן יוחאי: דאמר קרא בפרשת שרצים [שם]: **"וזה לכם הטמא"**. ודרשינן ממה שנאמר "וזה" וי"ו מיותרת]. או ממה שנאמר "הטמא" [ה"א מיותרת], שבא לרבות דם השרץ שהוא טמא⁽⁶²³⁾.

אמרו לו תלמידיו של רבי מתיא בן חרש לרבי מתיא: חכים ליה בן יוחאי, האם

נתחכם בן יוחאי, וחכם גדול הוא שדרש כל כך יפה?

אמר להם רבי מתיא בן חרש לתלמידיו: זו אינה דרשה שלו, אלא תלמוד ערוך בפיו של רבי אליעזר בר רבי יוסי! כלומר, שמע דרשה זו ממנו.

ומספרת הגמרא אימתי שמע דרשה זו מרבי אליעזר בר רבי יוסי.

שפעם אחת גזרה המלכות, רומי הרשעה, גזרה, שלש גזירות. האחת, שלא ישמרו ישראל את השבת. והשניה, שלא ימולו את בניהם. והשלישית, שיבעלו את הנדות,

ורבי שמעון שמע דרשה זו מרבי אליעזר בן רבי יוסי בספינה בדרכם לרומי.

וצריך להוסיף, שרבי שמעון ודאי אמר כן לרבי מתיא בן חרש בשם רבי אליעזר בן רבי יוסי, כי מצוה לומר דבר בשם אומרו. אלא, שרבי מתיא לא אמר לתלמידיו אלא משם רבי שמעון.

622. גירסת השיטה מקובצת.

623. כן כתבו התוס'. ובגליון הש"ס מביא **מדרש רבה** [בראשית פרק ס'], ושם נאמר שרבי שמעון בן יוחאי דרשה מה"טמא", ואילו רבי אליעזר בן רבי יוסי דרשה מ"וזה". ועוד מציין שם לתוס' מנחות [נא ב], ושם מביאים התוס' הרבה מקומות שרבי שמעון דורש וי"ו, והרבה מקומות שאינו דורש. והמיוחס לרש"י מפרש בדרך אחרת: מפני שכל הפסוק מיותר, שכבר נאמר [שם] "אלה הטמאים לכם". ועיין בקרבן אהרן על הספרי [פרשת שמיני פרשה ה פסקא ב].

וכדי לתרץ הסתירה, נתרץ, שהברייתא מדברת בדם הבא ממת שלם, ורבי יוחנן מדבר מדם שפרש ממקצת המת. [כגון שנחתך המת לפני שיצא דמו. כן הבין המקדש דוד טהרות סימן מו ס"ק ג].

וכמו כן, גבי נגיעת דם השרץ שפרש מן השרץ, נוכל לחלק בין דם שפרש מכל השרץ לבין דם שפרש ממקצת שרץ.

התוס' מקשים על פירוש זה. איך יתכן לפרש המשנה שהדם מצטרף עם הבשר, רק "בעודו בו", כשהדם הוא בשרץ. אם הדם הוא בשרץ ולא פירש מעולם, למה צריך צירוף, הרי הדם הוא ממש בשר השרץ?

ועוד, מה טעם לחלק בין דם הבא ממת שלם לדם הבא ממקצת המת?

המיוחס לרש"י ורבינו גרשום מפרשים פירוש דומה לפירוש הראשון של התוס'. ובשיטת הרמב"ם עיין קרן אורה.

621. רבי מתיא בן חרש היה גר ברומי, וכשהלך לשם רבי שמעון, כמבואר לקמן, אז פגשו. פירוש א.